

СЕКЦІЯ 7. ТЕОРІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ ДОДАТКОВОЇ ОСВІТИ

Пономаренко Н. Г.

старший викладач кафедри іноземних мов

*Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна*

ЕКСПЕРТИЗА ШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ АВСТРІЇ

Проблема якості освіти є однією з ключових для системи освіти будь-якої країни. Німецькомовні країни Європейського Союзу, зокрема Австрія, не є виключенням. Важливим інструментом забезпечення якості шкільної освіти Австрії є експертна діяльність.

Системна експертиза шкільної освіти розпочалася в Австрії разом із реформою системи шкільної освіти в 1970-х роках. Як в Німеччині, були проведені шкільні експерименти «Спільна школа 10–14 річних» («Gemeinsame Schule der 10–14jährigen»). З метою наукового супроводу та експертизи цього шкільного експерименту «Центром шкільних експериментів та розвитку школи» («Zentrum für Schulversuche und Schulentwicklung») був створений окремий інститут.

Теми експертизи значною мірою збігалися з проблемами дослідження, які в той час здійснювалися в Німеччині групою дослідників під керівництвом Гельмута Фенда (Helmut Fend). Йшлося про системні порівняння успішності, прозорості, мобільності та навчальних результатів.

В 1970-х-1980-х роках з'являється велика кількість наукових праць з результатами цих експертних досліджень. Але не дивлячись на те, що були доведені позитивні ефекти інтегративних варіантів системи, не було прийнято жодних рішень в галузі освітньої політики. «Центр шкільних експериментів та розвитку школи» залишався установою для експертизи шкільних експериментів на національному рівні. Його діяльність була спрямована на численні експертизи шкільних нововведень.

Експертна діяльність в цей період стосувалася таких аспектів:

- реформи навчання в старших класах гімназії;

- шкільного експерименту щодо спільного навчання учнів з фізичними вадами та звичайних дітей;

- ефекти від розширення автономії та самостійності шкіл.

В 1993 році Національною Радою було прийнято рішення щодо розширення повноважень окремої школи («Автономія школи»). «Внутрішня реформа школи як педагогічної діючої одиниці» [1] стає програмою освітньої політики, «розвиток школи як розвиток окремих шкіл» [2] став домінуючою парадигмою.

В Австрії цьому розвитку сприяли дві експертизи Петера Поша (Peter Posch) та Герберта Альтріхтера (Herbert Altrichter) [3; 4]. Автори пропонували систему забезпечення якості шкільної освіти, яка ґрунтується в першу чергу на внутрішніх формах менеджменту якості. При цьому концепція програми школи (як внутрішньошкільне планування розвитку) та самоекспертиза в шкільному середовищі відігравали провідну роль.

Так звана «експертиза якості» Поша (Posch) та Альтріхтера (Altrichter) значною мірою вплинула на експертну діяльність в галузі освіти, оскільки стосувалась таких положень [4]:

- взаємозв'язок внутрішньої та зовнішньої експертизи школи;
- взаємозв'язок якісних та кількісних методів експертизи;
- взаємозв'язок критеріїв аналізу, орієнтованих на процес та результат.

Не дивлячись на те, що ці рекомендації не були обов'язковими, вони значною мірою вплинули на школи. У внутрішньосистемному змаганні за репутацію у населення та відгуки учнів велика кількість шкіл прагнула провести різні форми самоекспертизи та оприлюднити її результати.

Наприкінці 1990-х років проведення міжнародних порівняльних досліджень успішності учнів PISA та TIMSS стали поштовхом для нових поглядів на цілі та функції експертної діяльності в шкільній освіті. Все більшого поширення набувала точка зору, що:

- експертиза в шкільній освіті не може обмежуватися рівнем окремої школи, а повинна бути спрямована на різні рівні шкільної системи;

- дані про процес розвитку школи не дають достатньо інформації про якість результатів;

- експертизу повинні здійснювати фахівці, яких в більшості шкіл немає;

- основними питаннями якості школи є навчальна успішність та набуті учнями компетенції.

Таким поглядам сприяв міжнародний з'їзд, який відбувся в лютому 1999 року в м. Блюмау (Blumau), а також друга експертиза, замовлена Федеральним міністерством, над якою працювала більшість дослідників в галузі освіти. В 2006 році комісія з питань реформи (Reformkommission) надала свій заключний звіт, в якому важливу роль відіграють заходи та стратегії щодо експертизи на всіх рівнях системи шкільної освіти [5].

Згідно рекомендаціям вищеназваної комісії були проведені такі заходи:

1. розробка та перевірка освітніх стандартів: в Австрії були введені освітні стандарти з німецької мови, математики та першої іноземної мови для учнів 4-х та 8-х класів [6];

2. національні звіти в галузі освіти: за зразком Німеччини та Швейцарії був складений національний звіт щодо ситуації в галузі освіти, основою якого є дані статистики з одного боку та дані міжнародних порівняльних досліджень успішності учнів з іншого [7].

3. Проведення зовнішньої експертизи: поряд з домінуючою до цього часу внутрішньою самоекспертизою все більшого поширення набуває професійна зовнішня експертиза школи. Університетом м.Зальцбург були розроблені «Положення про самоекспертизу проектів розвитку школи» («Modulansatz zur Selbstevaluation von Schulentwicklungsprojekten» – MSS), проект EVIST Педагогічним університетом Верхньої Австрії та актуальний проект «SCHULE BEWUSST» в Штайермаку.

Зростаючий інтерес до експертизи на всіх рівнях системи шкільної освіти призводить до створення нових інституцій. Колишній «Центр розвитку школи» був перетворений у Федеральний інститут, мета якого – сприяння розвитку експертної діяльності в галузі шкільної освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Fend H. / Helmut Fend. «Gute Schulen – Schlechte Schulen». Die einzelne Schule als pädagogische Handlungseinheit // Deutsche Schule. – 1986. – 78. Jg. – H. 3. – S. 275–293.

2. Rolff H. – G. / Hans-Günter Rolff. Schulentwicklung als Entwicklung von Einzelschulen? Theorien und Indikatoren von Entwicklungsprozessen // Zeitschrift für Pädagogik. – 1991. – Jg. 37. – H. 6. – S. 865–886.

3. Posch P., Altrichter H. / Peter Posch, Herbert Altrichter. Schulautonomie in Österreich. 2. Auflage. Bildungsforschung des Bundesministeriums für Unterricht und Kunst, Bd. 1. – Wien : BMUK, 1993.

4. Rhyn H. / Heinz Rhyn (Hrsg.) : Heterogenität, Gerechtigkeit und Exzellenz in der Wissensgesellschaft. – Innsbruck : Studienverlag, 2007. – S. 195–226.

5. Haider G., Eder F., Specht W., Spiel C., Wimmer M. / Günter Haider, Ferdinand Eder, Werner Specht, Christiane Spiel, Manfred Wimmer. Abschlussbericht der Zukunftskommission. Zusammenfassende Empfehlungen für Reformmaßnahmen. – Wien : Bundesministerium für Bildung, Wissenschaft und Kultur, 2005.

6. Lucyshyn J. Implementation von Bildungsstandards in Österreich / Josef Lucyshyn // Arbeitsbericht des Bundesinstituts für Bildungsforschung, Innovation und Entwicklung des Bildungswesens (BIFIE). – Salzburg : BIFIE, 2006.

7. Widmer T., Beywl W., Fabian C. Evaluation : ein systematisches Handbuch / Tomas Widmer, Wolfgang Beywl, Carlo Fabian. – Wiesbaden, 2009. – 634 S.